

Op pad met Stichting ZorgDier

Opbloeien door dieren

Wekelijks bezoeken vrijwilligers van Stichting ZorgDier met hun hond of kat kwetsbare mensen in zorginstellingen of thuis. Die bloeien daarvan vaak op. "Dieren leveren een waardevolle bijdrage aan de kwaliteit van leven van mensen."

Tekst Pien Heuts Foto's Jan van Summeren

Bewoners zitten in een zitje van de hal van woonzorgcentrum Vughterstede. Een hondje van een van hen keft als Muis met haar baasje binnenkomt. Muis kijkt even op. Muis is vrijwilliger bij Stichting ZorgDier. Samen met haar baasje Marie-José Oerlemans komt ze vandaag een paar bewoners bezoeken.

Vrijwilliger Marie-José en Muis brengen hun wekelijkse bezoek.

Activiteitenbegeleidster Martine verwelkomt Marie-José en haar Chinese naakthond. Zij is vanmiddag de intermediair tussen de ZorgDier-vrijwilliger en de cliënten. Marie-José ontdoet Muis (7) van haar dekje. Onaangekleed is het buiten veel te koud. "Het bijzondere van Chinese naakthonden is", zegt ze, "dat ze een hogere lichaamstemperatuur hebben. Mensen vinden die warmte heerlijk tijdens het aaien. In China werden deze hondjes vroeger als stoof gebruikt." Maar minstens zo belangrijk is dat Muis een vriendelijk karakter heeft. Mensen goed aanvoelt. Eigenlijk alles altijd aanvoelt. Baasje en dier vormen een team: ze zijn op elkaar ingespeeld. Na een intensieve training bij Stichting ZorgDier haalde Muis twee jaar geleden het examen. Tot voor kort bezocht Marie-José cliënten en bewoners van Vughterstede met zowel Muis als haar moeder. Maar Gizzy heeft een hartuis en is nu met pensioen.

Non-verbaal

Muis wordt onrustig. Ze piept, daarom heet ze Muis. Marie-José haalt een kam over haar kop. "Je wilt aan het werk hè", zegt ze. Activiteitenbegeleidster Martine gaat voor naar een van de vier huiskamers. Daar wonen acht veelal dementerende ouderen samen. Niet

iedereen is 'thuis'; er is schilderles. "Goedemiddag, daar zijn we weer", zegt Marie-José opgewekt tegen de oudere dame die in een rolstoel aan tafel zit. De vrouw kijkt op. Ze praat met Muis, maar echt vlotten wil het gesprek niet. Martine pakt een theedoek, zodat Muis op schoot kan. Die laat zich aaien en blijft rustig zitten. Marie-José merkt dat de vrouw haar dag niet heeft aan de geringe respons die ze op haar vragen krijgt. Hoeft ook niet. Non-verbaal gebeurt er van alles. Muis spring van de schoot af.

Belangrijk contact

Sinds ruim tien jaar is ZorgDier actief. De stichting leidt zorgdierteams op die met hun hond of kat mensen in zorginstellingen of thuis bezoeken. Door ziekte of ouderdom zijn mensen vaak niet meer in staat voor hun huisdier te zorgen. Niet meer voor jezelf kunnen zorgen en afstand moeten doen van je huisdier kan heel

Huisdieren hebben invloed op de stemming van bewoners

dramatisch zijn. "Zorg kan niet zonder dieren", zegt oprichter en voorzitter van ZorgDier Jan van Summeren. "Mensen hebben vaak hun hele leven huisdieren gehad. En dan zou je dat belangrijke contact opeens moeten missen als je in een instelling gaat wonen of als de verzorging thuis niet meer lukt. Mensen blijven bovendien steeds langer thuis wonen. Als je uitgaat van de vraag 'Wat hebben mensen nodig', kom je vaak ook bij het contact met dieren uit. Verschillende onderzoeken hebben het positieve effect daarvan aangetoond: ontspanning, plezier, beweging, veiligheid, zelfvertrouwen."

Stichting ZorgDier, dat volledig op giften draait, werft vrijwillige huisdierbegeleiders met honden en katten die na een gedegen selectie en training wekelijks bezoeken brengen aan mensen met psychische problemen, verstandelijke beperkingen en kwetsbare ouderen. Sinds de oprichting in 2003 zijn 280 vrijwilligers en hun honden of katten opgeleid. Er staan zo'n 500 vrijwilligers op de wachtlijst. "We zouden veel meer zorgdierteams kunnen opleiden", zegt Van Summeren.

Marie-José, haar moeder en Gizzy.

"Maar zorginstellingen hebben koudwatervrees. Ze vinden het vaak gedoe, zijn bang voor valrisico's, hebben vooroordelen dat dieren stinken, vlooiën hebben en allergieën veroorzaken én willen er niet in investeren. Ja, opierendag mogen we langs komen. Maar het gaat natuurlijk om structureel contact tussen mens en dier. Zodat er een band kan ontstaan." "Wij zijn juist erg blij met de wekelijkse huisdierbezoekjes", reageert activiteitenbegeleidster Martine. "Als je ziet wat het effect is op de stemming van bewoners en welk plezier of rust het hun geeft, is het dat meer dan waard. Doordat Marie-José en ik samen optrekken, hebben de verzorgenden hier totaal geen extra werk aan de bezoeken. Je moet het gewoon goed regelen."

Muis heeft alle aandacht voor de bewoonster.

Lieve jongen

In een andere huiskamer drinkt een bewoonster een kopje thee, bladert in een tijdschrift en eet een koekje. Daar heeft Muis wel oren naar. Marie-José knoopt een praatje aan. Het gezicht van de vrouw klaart op. "Lieve jongen", zegt ze tegen Muis. "Het is een meisje", zegt Marie-José. "Muis gaat stofzuigen", zegt de vrouw, als de hond de koekkrummels oplikt. Toen ze nog zelfstan-

Afstand moeten doen van je huisdier kan heel dramatisch zijn

dig woonde had ze een hond. Die mist ze. Ze voelt aan muis; dat voelt lekker dat warme lijfje vindt ze. "Krijg ik een kusje van jou?" Muis likt haar wang. Al babbelend met Marie-José over het tijdschrift en Muis aaiend, bloeit ze helemaal op. Na een kwartiertje geeft Muis

aan er genoeg van te hebben. "We gaan verder", kondigt Marie-José aan, nadat ze uitgebreid afscheid heeft genomen. "Tot volgende week."

De vrijwilligers die met hun hond of kat zijn opgeleid bij ZorgDier hebben een uitgebreide wervings- en selectieprocedure doorlopen. Slechts 20 procent van de mens-dierencombinaties blijkt geschikt.

Zorgprofessionals worden betrokken bij de selectie en daarnaast voorbereid op de samenwerking met de huisdierbegeleiders. Tijdens een intensieve training bootsen acteurs allerlei praktijksituaties na. De dieren moeten niet bang zijn van een rolstoel, luidruchtige mensen, onverwachte situaties. Een examen vormt de afsluiting van de training. "Ik ben bij zo'n examen geweest en ik vond het best heftig wat de dieren allemaal moesten aankunnen", vertelt Martine van Vughterstedde. Jan van Summeren: "Wij gaan niet over een nacht ijs. We staan garant voor de kwaliteit van onze zorgdierteams. En zorgen dat ze structureel een

bijdrage leveren aan de kwaliteit van leven van kwetsbare mensen. Samen met de zorginstelling formuleren we de zorg- of hulpvraag, adviseren we bij de financiering via fondsenwerving, formuleren we een projectplan en verzekeren we ons ervan dat er draagvlak is binnen de organisatie. Uitgangspunt is altijd dat de vraag van cliënten centraal moet staan. Niet het aanbod van huisdieren."

Slimme katten

"Ik ken u toch uit Zwitserland?", vraagt de bewoonster als Marie-José haar begroet. Ze zat te slapen in haar rolstoel. Aanvankelijk reageerde ze niet toen Martine haar zachtjes wakker maakte. Maar opeens is ze er helemaal. Ze lacht en aait Muis. Voorheen had ze zelf katten. "Hele slimme katten." Ze laat Muis op schoot, nadat Martine een theedoek heeft neergelegd. Ze kijkt om zich heen en lijkt alles opeens te kunnen observeren. Haar blik is open. Ze wijst op de glazen schuifpui. "Wat

een grote deuren." Muis laat zich gewillig aaien. "Brood- en kaasmensen vinden het leuk om te praten", zegt de vrouw. Na een poosje babbelen, merkt Marie-José op dat "het hondje onrustig wordt". Inderdaad. Muis wil naar buiten. Muis piept. En krijgt een snoepje. Marie-José en Martine maken op tactische wijze een eind aan het bezoek. Opgewekt gaat Muis voor naar de voordeur van de huiskamer. De mevrouw zwaait nog even en trekt zich weer terug in zichzelf.

Marie-José doet Muis haar dekje weer om. "Het is mooi en dankbaar werk. Toen mijn moeder nog leefde, voerde ze hele gesprekken met Gizzy, de moeder van Muis. Zonder een woord te zeggen. Die twee konden elkaar zo doordringend aankijken. Als ik dan vroeg waar ze het over hadden, mocht ik dat niet weten. Non-verbaal contact tussen mens en dier kan heel intensief zijn."

www.zorgdier.nl

De bewoonster leeft op door het contact met Muis